

Статути Народне банке Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, 1922.

Садржај

I Установљење, седиште и трајање

II Капитал, акције, резерва

III Послови банчини

IV Управа

V Гувернер

VI Управни Одбор

VII Надзорни Одбор

VIII Есконтни Одбор

IX О Збору акционара

X О билансу и подели добити

XI О државном надзору

XII Опште одредбе

336.711(497.1)(060.13)

СТАТУТИ
НАРОДНЕ БАНКЕ
КРАЉЕВИНЕ
СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

БЕОГРАД
ШТАМПАРИЈА „ДОСИТИЈЕ ОБРАДОВИЋ“
6. Кнегиње Љубице ул. 6.
1922

84

X

Уведено у нови инвентар бр. 1996 / i)
11. маја 1942 год.
Београд.

СТАТУТИ

НАРОДНЕ БАНКЕ

КРАЉЕВИНЕ
СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

32786

БЕОГРАД
ШТАМПАРИЈА „ДОСИТИЈЕ ОБРАДОВИЋ“
б. Книгиње Љубице ул. 6.
1922

СТАТУТИ

НАРОДНЕ БАНКЕ

КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

I

Установљење, седиште и трајање

Чл. 1.

На основи чл. XVII прелазних наређења у Закону о Народној Банци Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, од 26 јануара 1920 год., којим је „Привилегована Народна Банка Краљевине Србије“ проширена у Народну Банку Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, Статути Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије замењују се овим новим Статутима Народне Банке Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Чл. 2.

Народна Банка је завод на акције и стоји под нарочитим надзором државним.

Чл. 3.

Фирма банчина гласи: *Народна Банка Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.*

Фирму пуноважно потписују колективно: Гувернер и један од чланова Управног Одбора.

У банчиној Централни фирму банчину на редовној кореспонденцији, на чековима, кредитним писмима, заложницама, признаницама и свима осталим документима по редовним банкарским пословима, потписују колективно чиновници банчини, које за то овласти Управни Одбор.

У банчиним филијалима, по пословима који се у њима врше, фирму потписују колективно управник филијала или његов заменик и још један чиновник кога Управни Одбор за то овласти.

Потписи свију оних који имају право да потписују фирму, морају се депоновати код надлежног суда и изложити на видном месту у згради банчиној.

Чл. 4.

Седиште је Народне Банке у Београду, где је и фирма протоколисана.

Ван Београда Банка може имати своје филијале и агенције било за све било само за неке гране својих послова.

Банка има своје филијале у: Бања-Луци, Вараждину, Великом Бечкереку, Вршцу, Загребу, Земуну, Љубљани, Марибору, Мостару, Нишу, Новом Саду, Осијеку, Панчеву, Сарајеву, Скопљу, Сплиту, Суботици и Цетињу.

У споразуму с Министром Трговине и Индустрије моћи ће Банка поред ових филијала оснивати своје филијале или агенције и у другим местима, где се потреба укаже.

Филијали или агенције протоколисаће се код надлежних судова.

Чл. 5.

Трајање Народне Банке утврђено је одредбом

чл. 4. Закона о Народној Банци на 25 година — од 1 фебруара 1920 године до 31 јануара 1945 године.

Трајање се може продужити и преко поменутог рока Законом на предлог Краљевске Владе. Тога ради потребно је да Збор акционара на четири године пре истека повластице донесе решење о тражењу продужења повластице.

II

Капитал, акције, резерва

Чл. 6.

Банчин је капитал 50,000.000.— динара у злату, подељен на 100.000 акција, свака по 500 динара у злату.

Уплаћених 20.000 акција по 500 динара у злату, укупно 10,000.000.— динара у злату на доносиоца Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије, сматрају се као уплаћене акције Народне Банке Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Чл. 7.

Од 80.000 комада нових акција уписано је 40.000 акција у номиналном износу од 20,000.000.— динара по курсу који је Управни Одбор утврдио на основи чл 7. Закона о Народној Банци на 720.— динара у злату.

Упис осталих 40.000 акција од 20,000.000.— динара у злату извршиће се, кад се потреба укаже а на начин који се утврди споразумом између Главног Управног Одбора Народне Банке и Министра Трговине и Индустрије. Њихов емисиони курс никако не може бити нижи од 720.—

динара у злату, по којој су цени уплаћене горње акције.

Чл. 8.

Сваки уписник-акционар дужан је да положи уплату тачно на рокове које обзнани Управа.

Ко не положи уплату у одређеном року, дужан ће бити да на задоцњену уплату плати 8⁰/₀ интереса од дана кад је требало извршити уплату па до дана извршења уплате.

Ако уписник - акционар и поред обновљеног позива у Службеним Новинама не положи уплату ни кроз два месеца од дана поновљеног позива, онда он без икаквога даљег суђења губи право на све суме које је Банци на своју акцију већ уплатио.

Управа ће банчина ту акцију прогласити да не важи, на њено место издати и продати другу, а оне већ уплаћене суме узеће као ванредни приход у Резервни Фонд.

Чл. 9.

Нове ће акције одмах гласити на име и пренос ће се вршити само по одобрењу Управног Одбора. Оне не могу гласити ни прећи у руке страних држављана. Само дојакошње акције на доносиоца претвориће се у акције на име њених ималаца без обзира на то чији су они држављани, изузимајући држављане страних држава, којима су та права украћена нарочитим законима. У року који Банка одреди сви ће имаоци бити дужни пријавити своје акције по бројевима ради претварања у акције на име.

Чл. 10.

Банка признаје за власника акције само онога

који је уписан као власник у књигу банчаних акционара, само то лице може на зборовима вршити права акционара.

Књига банчаних акционара чува се у Централни и води се у два примерака.

Чл. 11.

Пренос у својину акција на име врши се, на тражњу продавца и купца акција, решењем Управног Одбора, које се уписују у књигу акционара. Тај пренос у књизи има да потврди један од директора и један чиновник. Исто тако тај се пренос има и на самој акцији назначити и потврдити.

У року од петнаест дана Управни ће Одбор донети решење о траженим преносима.

Чл. 12.

Сваки акционар дужан је известити Банку о свакој промени у државини својих акција.

Чл. 13.

Уз сваку акцију издаће се купонски табак с талоном који ће гласити на доносиоца.

Чл. 14.

Акција је недељива, и Банка може само једно лице признавати за власника једне акције.

Чл. 15.

Сваки акционар самим тим што има акције Народне Банке пристаје на банчине Статуте и на одлуке које се у смислу Закона и Статута правилним путем донесу.

Чл. 16.

Сваки акционар учествује у имању и добити Народне Банке према капиталу који у акцијама има.

За обавезе своје Народна Банка одговара целим својим имањем, а акционари само капиталом који су на своје акције уплатити, или уписом акција обвезали се да уплате.

Чл. 17.

Народна Банка има свој Резервни Фонд коме је циљ да покрије могући губитак на капиталу банчином.

За Резервни Фонд одбијаће се од чисте зараде најмање 5⁰/₀ док не достигне висину од 20⁰/₀ од уплаћеног капитала.

О Резервном Фонду водиће се засебан рачун. Капитал Резервнога Фонда мора се уложити у државне обвезнице Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Ако се Резервни Фонд ма којим случајем окрњи, предузеће се поново одбијаће 5⁰/₀ од чисте добити док овај опет не достигне висину 20⁰/₀ од уплаћеног капитала.

Приход Резервнога Фонда иде на ојачање његово.

Чл. 18.

Из свога дѐла добити Банка може оснивати нарочите фондове који су властитост само акционара, и њима може слободно Збор банчиних акционара располагати. Приход свих фондова иде на њихово ојачање.

III

Послови банчини

Чл. 19.

Народна Банка по чл. 11. Закона о Народној Банци радиће само ове послове:

1) есконтовање и реесконтовање: пословних меница са најмање два сигурна потписа и с роком не дужим од три месеца; вараната домаћих јавних сместишта; државних благајничких записа и купона са Државних Обвезница, — под условима који ће се овим Статутима одредити; куповање и продавање меница и чекова на стране пијаце;

2) куповање и продавање злата и сребра;

3) давање зајмова на залогу:

а) злата и сребра;

б) државних облигација ма које врсте (Обвезница, лозова, бонова итд.) као и облигација, акција и заложница за које Држава јамчи; заложница и комуналних обвезница домаћих новчаних завода и предузећа уопште, којима је призната пупиларна сигурност; ни овим зајмовима рок не може бити дужи од три месеца;

4) издавање краткорочних упутница на положене суме у кованом злату или новчаницама ради исплате царине и других државних дажбина;

5) примање новца и других вредности на чување и руковање;

6) примање новца и других вредности на текући рачун и с тим у вези издавање упутница, акредитива или чекова;

7) отворање жиро-рачуна;

8) вршење наплата, исплата — уз претходно покриће — и комисионих банкарских послова;

9) вршење службе око уписа зајмова за рачун Државе и самоуправних тела, као и индустријских и трговачких предузећа земаљских;

10) давање зајмова на залогу обвезница Савеза Земљорадничких Задруга и примање у реесконт меница Савеза Занатлијских Задруга;

11) старање о томе да се здрава валута наших емиграната прикупи и искористи у интересу домаћег новчаног оптицаја; и

12) бесплатно вршење дужности државног благајника под условима, које Банка са Владом закључи.

Чл. 20.

Осим послова наведених у чл. 19. Народној Банци није допуштено радити и друге које послове. Није јој допуштено ни непокретна имања набављати ни на њих зајмове давати. Непокретног имања може набављати само колико јој је за рад потребно. И на случај да јој које потраживање дође у опасност, може за то потраживање тражити обезбеду и у дужникову непокретном имању, па имање и купити, али га првом згодном приликом и продати.

Чл. 21.

Висину интереса, по коме Банка есконтује менице или иначе зајмове по разним родовима својих послова даје, одређује и обзнањује од времена на време путем Службених Новина Управа Народне Банке. У Централи и филијалима та се обзнана врши и нарочитом писменом објавом у самој згради.

Чл. 22.

Поједине услове под којима Банка разне зајмове даје и издатке своје врши, прописује Управни Одбор нарочитим правилима.

Чл. 23.

Банка ће примати на есконтовање оне менице, које поред других исправности, што се Законом

прописане форме и таксе тиче, имају три сигурна потписа, а не гласе на дуже време од три месеца.

Но пословне менице и само са два потписа могу се примати на есконтовање у извесним случајевима и под извесним условима, које ће Управа Народне Банке прописати.

Један потпис на меници може се заменити залогом варанта јавних сместишта у земљи или залогом Државних Обвезница у висини меничне суме.

Банка није дужна никоме давати разлоге због којих не прима у есконт коју меницу.

Чл. 24.

Ниједна се меница у Банци не може есконтовати која није била пред Есконтним Одбором и коју он није примио; али примљену меницу може Управа банчина одбацити.

Чл. 25.

На куповање и есконтовање благајничких бонова државних од приватних лица и на давање зајмова на залогу ових хартија не сме се никад већа сума употребити од суме двапут веће од банчиног уплаћеног капитала.

Благајнички бонови, које Банка купује или есконтује, не смеју имати већи рок од три месеца.

Банка ће моћи да есконтује само оне купоне са Државних Обвезница, којима рок исплате истиче за три месеца, или и за краће време.

Чл. 26.

На залогу Државних Обвезница; Обвезница, акција и заложница за које Држава јамчи; хипотекарних заложница и комуналних обвезница до-

маћих новчаних завода и предузећа уопште, којима је призната пупиларна сигурност; као и на залогу Државних Бонова, с роком дужим од три месеца — Банка може давати зајмове највише до 75% од њихове цене на Берзи, а највише до номиналне вредности. И овим зајмовима рок не може бити дужи од три месеца.

Чл. 27.

Управни Одбор одређује колика ће се кад сума новчаница моћи употребити на давање зајмова на залогу.

Ако се залога о року не искупи, Банка може заложене вредности продати на Берзи.

Чл. 28.

Ако би курс заложених вредности пао на Берзи, Банка има права тражити од дужника по залози попуно залог. Ако дужник по залози не попуни залог на тражење банчино, Банка има права залог и пре рока продати и наплатити се за своје потраживање и трошкове. Ако што преко тога остане, одобрава се дужнику по залози као његов депô без интереса. Ако се Банка из одбијене суме од продате залог не може наплатити потпуно за зајам и трошкове, онда она има права да од дужника по залози судским путем наплати колико је потребно за измирење свога потраживања.

Чл. 29.

Народна Банка има искључиво право издавања новчаница. Управни Одбор по споразуму с Министром Трговине и Индустрије и Министром Фи-

нансија утврђује : типове новчаница који ће се издавати, и начин контролисања израде.

Чл. 30.

Народна Банка дужна је да исплати сваку своју новчаницу у металној законској монети, чим јој се за исплату поднесе. На свакој новчаници треба да је исказана ова обавеза банчина.

У филијалима се може исплата одложити, док новац из Централне не стигне.

Банка је дужна да врши размену новчаница једне врсте (типа) за новчанице друге врсте (типа).

Чл. 31.

Банка може привремено обуставити исплаћивање својих новчаница само у изузетним случајевима по споразуму и решењу Министарског Савета.

Чл. 32.

Новчанице које се у оптицај пуне, морају бити осигуране златом и сребром и другим вредностима трговачким и финансијским, које се лако и сигурно могу претворити у готов новац. Под трговачким и финансијским вредностима имају се разумети оне вредности које су прибављене по словима предвиђеним у чл. 19. ових Статута као и менице Савеза Земљорадничких Задруга и Савеза Сељачких Задруга.

Чл. 33.

Метална подлога Народне Банке састоји се из злата и сребра у њезиним касама и њезиним потраживањима на страни. Која ће од последњих и у ком износу моћи да уђу у састав металне подлоге, одређује се с времена на време спора-

зумом између Министра Трговине и Индустрије, Министра Финансија и Народне Банке.

Чл. 34.

Народна Банка може, као редован контингент, пустити у оптицај својих новчаница највише трипут онолико колико има металне подлоге.

Чл. 35.

Народна Банка има право да своје новчанице повуче из оптицаја и замени их другим својим новчаницама.

Ради овога Банка мора издати позив у коме ће описати новчаницу која се повлачи. Позив се мора штампати у Службеним Новинама трипут, тако да од једнога до другог позива прође најмање 50 а највише 100 дана.

По истеку пет година од последњег позива Банка није дужна примити ниједну такву новчаницу.

Вредност новчаница које се не буду презентирале до тога рока припада Држави.

Чл. 36.

Све државне касе и касе које стоје под надзором Државе, примаће новчанице Народне Банке при свакој уплати у пуној номиналној вредности; и у приватном промету новчанице Народне Банке су законско средство плаћања у неограниченом износу.

Чл. 37.

Фалсификовање (лажно прављење, подражавање, преиначивање) новчаница Народне Банке, њезиних акција као и купона и талона, казниће се по прописима Казненог Законика, који вреде за

кривице због прављења лажног новца. А фалсификовање осталих исправа банчиних казниће се по прописима Казненог Законика, који вреде за кривице због фалсификовања јавних исправа.

Чл. 38.

Народна Банка може, да би се олакшао обрт новца, издавати своје мандате или акредитиве по виђењу или највише седам дана по виђењу, и чекове на себе саму.

Она може учествовати или и сама водити Централу за плаћање у иностранству за рачун државни, или Централу за обрачуне у самој земљи.

О емисијама, о којима се напред говори у чл. 29. ових Статута, морају се водити засебни рачуни који се морају излагати у банчином осмодневном стању.

Чл. 39.

Народна Банка не плаћа интерес на новац депонован код ње. У вези са депонованим сумама Банка може онима који су новац депоновали издати чековске бланкете да би тим новцем могли располагати.

Чл. 40.

По жиро-рачунима Народна Банка прима без камате новац и менице и друге ефекте краткорочне ради наплате у корист ималаца жиро-рачуна. Власник жиро-рачуна може располагати чековима у своју корист или у корист кога трећег.

Банка може одбити да отвори жиро-рачун или отворен укинути, и за тај свој поступак није дужна давати никаквих обавештења.

Сваки власник жиро-рачуна може своје акцепте упућивати на исплату онамо где има жиро-рачун.

Чл. 41.

Ако ималац жиро-рачуна падне под стечај, Банка од дана кад за стечај сазна, неће исплаћивати чекове које изда ималац жиро-рачуна. Готовину која би се на рачуну затекла предаће у стечајну масу по одбитку својих трошкова.

Чл. 42.

Упутнице које Банка издаје на примљени новац, који се има исплатити у другом ком месту, могу гласити на име или по наредби, по виђењу, или на одређено краће време.

Банка по овим упутницама не може се упуштати у оцену о истинитости преноса или потписа примаоца новца.

Чл. 43.

О стању својих послова и количине новчаница у оптицају Народна Банка ће сваких осам дана — 8-ог, 15-ог, 22-ог и крајем месеца — саопштавати извод у Службеним Новинама, и слати по један примерак тих стања Министру Трговине и Индустрије и Министру Финансија.

IV

У п р а в а

Чл. 44.

Народном Банком управља Управни Одбор на челу којег стоји Гувернер.

V

Г у в е р н е р

Чл. 45.

Гувернера поставља Краљ указом на предлог Министра Трговине и Индустрије на четири године.

Главни Управни Одбор бира пет кандидата које предлаже Министру Трговине и Индустрије ради даљег избора и потврде.

Чл. 46.

Гувернер мора бити грађанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Он мора стално становати у месту где је главно банчино седиште.

Чл. 47.

Гувернер се бира почетком сваке пете године. Избор може пасти на једно исто лице. При самом избору Управни Одбор одређује му плату.

Чл. 48.

Ако се за Гувернера изабере државни чиновник, он задржава сва права чиновничка, и године службе проведене у Банци рачунају му се као године проведене у служби државној. Пенсија ће му се рачунати према плати, коју је имао пре него што је за Гувернера постављен.

Чл. 49.

У почетку сваке године Управни Одбор бира из своје средине једнога члана, који има да заступа Гувернера кад је Гувернер било којим узроком спречен да врши своју дужност. Изабрани члан носи назив Вице-гувернер.

Кад Гувернер ма из кога узрока не може да врши своју дужност у Банци за више од три дана, дужан је о томе извести Управни Одбор.

Чл. 50.

Ако је Вице-гувернер спречен којим било узроком да врши своју дужност, заступаће га један од чланова Управног Одбора.

Чл. 51.

Гувернер не сме бити члан Управе ни једнога другог новчаног завода.

Чл. 52.

Гувернер банчин води надзор, да се по свима правцима Закон о Народној Банци, Статути њени, као и прописи за вршење појединих грана радње, тачно врше; даље његове су дужности:

- 1) да сазива и председава у седницама Управних Одбора и Збора акционара;
- 2) да се стара о извршавању одлука Одбора и Збора акционара;
- 3) да подноси Збору акционара рачуне које Управни Одбор према књигама и документима радње банчине спрема а Надзорни Одбор одобри;
- 4) да наређује извршење одлука Управних Одбора, да потписује све уговоре, све погодбе и сва акта, као и уопште кореспонденцију с Владом и властима земаљским према чл. 2. ових Статута;
- 5) он има право да обустави извршење сваке одлуке Управног Одбора за коју налази да је противна законима земаљским, или интересима државним. Но у том случају дужан је одмах ствар доставити до знања Министру Трговине и Индустрије и очекивати његово решење.

Ако Министар не донесе никакво решење у року од 15 дана кад му је ствар од Гувернера службено саопштена, одлука се Управног Одбора, ако овај сам од ње не одустане, мора извршити.

VI

Управни Одбор

Чл. 53.

Чланова Управног Одбора има двадесет и четири; њих бира Збор акционара на четири године.

За члана Управног Одбора може бити изабран само држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Директори и чиновници новчаних завода не могу бити чланови Управног Одбора.

Дванаест чланова морају имати свој домицил и стално становати у Београду — седишту Народне Банке. Изабрани члан пре ступања на дужност полаже код Банке у депозит 40 акција Народне Банке на име кауције.

Чл. 54.

Кад Управни Одбор ради са члановима само из Београда, онда се зове Управни Одбор, кад ради и са члановима који су ван Београда, онда се зове Главни Управни Одбор.

Чл. 55.

Главни Управни Одбор и Управни Одбор могу према природи посла извесна своја права делегирати.

Чл. 56.

После прве, друге и треће године радње бан-

чине од прво изабраних 24 члана Управног Одбора одступиће свагда по шесторица, на које коцка падне, и њихова ће се места избором попунити.

После четврте године одступиће последња шесторица и њихова ће се места избором попунити. Доцније одступаће свагда оних шест чланова, који су четири године потпуно одслужили.

Чланови који одступају могу се опет изабрати.

Чл. 57.

Члан који се изабере да ступи на место члана који је умр'о или дао оставку, остаће члан само оно време, које је имао по правилу да одслужи члан који је умр'о или који је одступио.

Чл. 58.

Ако се број чланова Управног Одбора преко године толико смањи, да се банчини послови са заосталим члановима не би могли отправљати, онда ће се сазвати Ванредан Збор ради попуне Управног Одбора. Изабрани чланови на Ванредном Збору сматраће се као да су изабрани на годишњем Збору.

Чл. 59.

Дужности су Главног Управног Одбора:

1) да бира кандидате који ће се предложити Влади за Гувернера (чл. 46. Статута), и да из своје средине бира Вице-гувернера;

2) да прегледа опште стање завода и његових послова;

3) да коначно утврђује и подноси биланс, рачуне Добитка и Губитка и предлог за поделу добити;

4) да одређује каматну стопу за есконтовање меница, каматну стопу за наплаћивање камате по разним зајмовима и да прописује услове под којима ће се и остали банчини послови радити;

5) да прописује све правилнике банчине;

6) да решава где има да се отворе филијали или агенције, и уопште да прописује њихову организацију;

7) да решава о свему што се издавања новчаница тиче;

8) да бира чланове есконтних одбора и остале одборе за нарочите послове;

9) да одређује колики ће се део новца, који је на расположењу, употребити за коју грану радње а у границама изложеним у овим Статутима;

10) да бира Главног Директора, директоре и управнике филијалâ;

11) да решава хоће ли се парнице водити или поравнања предузимати;

12) да одређује она лица која ће потписивати фирму банчину, било за примљене вредности код Банке, било и иначе на основи ових Статута.

Чл. 60.

Главни Управни Одбор мора се састати бар једампут у два месеца на дан који по распореду Гувернер утврди почетком сваке године.

Гувернер ће сазвати седницу овог Одбора и кад осам његових чланова то затраже написмено.

Чл. 61.

Чланови Управног Одбора са домицилом у Београду и Гувернером на челу чине Управни Одбор.

Дужности су тога Одбора:

1) да разматра и решава о свима питањима која се тичу банчине радње и њених односа према другим лицима осим оних питања, која су већ расправљена или решена самим Законом или Правилима банчиним;

2) да врши свакога месеца преглед стања банчиног;

3) да припреми тачан извештај о радњи банчиној и њеним рачунима;

4) да решава о свима хитним питањима која не би могла сачекати састанак Главног Управног Одбора, о чему подноси извештај првој седници Главног Управног Одбора;

5) чланови овога Одбора потписују с Гувернером фирму банчину;

6) да решава о кредитима;

7) да решава о преносу акција;

8) да поставља и отпушта чиновнике.

Чл. 62.

Главни Управни Одбор не може решавати пуноважно ако (мимо Гувернера односно Вице-гувернера) није присутно бар дванаест чланова, а Управни Одбор бар шест чланова.

Одлуке се доносе простом већином гласова.

У случају једнаке поделе решава глас председников.

Чл. 63.

Управни Одбор састаје се редовно свакога месеца, а иначе кад год га Гувернер позове. Гувернер ће сазвати седницу и кад четири члана Управног Одбора то затраже.

Чл. 64.

О свакој седници Главног Управног Одбора

и Управног Одбора водиће се записник, у који ће се бележити укратко предмет дискусије и решења и кратки разлози за таква решења, као и одвојена мишљења. Записник ће потписати присутни чланови и Главни Директор или његов заступник.

Чл. 65.

Тантијема, која припада члановима Главног и Управног Одбора, дели се међу чланове према броју седница којима су присуствовали. На ту тантијему има права и Гувернер.

Чланови Управног Одбора ван Београда имају право за доласке на седницу у Београд на накнаду свих путних трошкова и на дневницу, коју им у почетку године одреди Главни Управни Одбор.

Чл. 66.

Гувернер, Вице-гувернер, дежурни чланови Управног Одбора и Главни Директор чине Извршни Одбор. Они представљају Банку у свима њеним спољним радњама и решавају о свима појављеним питањима при извршивању одлука свих одбора. Свакога месеца бирају се дежурни чланови Управног Одбора да дежурају у Банци. Извршни Одбор спрема материјал за седнице Главног Управног Одбора и Управног Одбора. Један од дежурних чланова Управног Одбора председава седницама Есконтних Одбора у Централи.

Чл. 67.

Награде за дежурства чланова као и награде за посебне одборе и комисије одређује Главни Управни Одбор.

Чл. 68.

Главни Директор је референт Главног Управног Одбора и Управног Одбора по свима пословима, и учествује у свима дискусијама.

Чл. 69.

Главни Директор води све послове у Банци у име и под надзором Управног Одбора а по његовим упутима, и одговоран је према њему за сва извршења.

Чл. 70.

Ближе одредбе како о служби Главног Директора, тако и о служби осталих директора и свију чиновника и службеника, као и о примању у службу, о унапређивању, о пензионисању и Пенсионом Фонду стојаће у особеним Уредбама.

VII

Надзорни Одбор

Чл. 71.

У Народној Банци постоји Надзорни Одбор од девет чланова. Чланови Надзорног Одбора морају бити држављани Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца; њих бира Збор акционара на три године. Директори и чиновници новчаних завода не могу бити чланови Надзорног Одбора.

Сваки изабрани члан пре ступања на дужност полаже у депô код Народне Банке на име кауције 15 акција банчиних.

Чл. 72.

Сваке године одступају по три члана. За прве

две године коцка решава ко ће одступити, а после одступају најстарији по служби чланови. Чланови који одступају могу бити опет бирани.

Чл. 73.

Ако се број чланова Надзорног Одбора преко године толико смањи, да се послови са заосталим члановима не могу вршити, сазива се Ванредан Збор за попуну упражњених места. Изабрани нови чланови дослужују онолико колико би имали да дослуже чланови на чија су места изабрани.

Чл. 74.

Надзорни Одбор бира између својих чланова једнога за председника а једнога за потпредседника; он се састаје бар једампут месечно ради извршења свога задатка.

За пуноважне одлуке треба да је присутно најмање четири члана.

Одлуке се доносе простом већином гласова. При једнакој подели решава страна на којој је онај који председава.

Чл. 75.

Задатак је Надзорног Одбора:

1) да прегледа Књиговодство, а и рад Главног Управног Одбора и Управног Одбора, колико му је то потребно ради вршења своје дужности;

2) да прегледа годишњи буџет трошкова, који саставља Управни Одбор, као и сваки други ванредни издатак, који би се у току године појавио;

3) да прегледа и одобрава годишње рачуне, које му по књигама Главни Управни Одбор поднесе. О овоме своме прегледу подноси извештај Збору акционара;

4) да од времена на време држи ревизију над касама звечећег новца, новчаница и депозита, и да о тим повременим прегледима подноси извештај Збору акционара;

5) да води записник о своме раду;

6) све примедбе, које Надзорни Одбор налази да треба учинити, чини их писмено Гувернеру.

Чл. 76.

Чланови Надзорног Одбора за свој рад у Банци деле тантијему према броју седница. Кад путују имају право на путне трошкове, а ако станују ван Београда, онда имају право на накнаду путних трошкова и дневницу као и чланови Главног Управног Одбора.

VIII

Есконтни Одбор

Чл. 77.

У Централу и у сваком филијалу постоји Есконтни Одбор највише од девет чланова. Њих бира Управни Одбор Народне Банке на две године.

Сваки члан Есконтног Одбора полаже наиме кауције до 10 акција Народне Банке, по одредби Главног Управног Одбора.

Чл. 78.

Есконтни Одбор дели се у Одсеке по три члана.

Сваком Одсеку председава у Централу један члан Управног Одбора а у филијалу управник или његов заменик кад је управник спречен.

Одсеци Есконтног Одбора врше преглед ме-

ница и других вредности које се Банци на есконт или иначе ради зајма подносе.

Чланови Есконтног Одбора не могу решавати о меницама на којима су потписани, а тако исто ни о својим кредитима.

У Есконтном Одбору решава се већином гласова. При једнакој подели решава глас онога који председава.

Чл. 79.

У филијалима Есконтни Одбор решава о кредитима према упуштвима Управног Одбора.

Чл. 80.

Управни Одбор одређује дане и време кад ће се Есконтни Одбор састајати ради прегледа меница и осталих ефеката.

Чланови Есконтног Одбора добијају за рад у Банци на крају године награду коју одреди Главни Управни Одбор.

Чл. 81.

Прве године одступају пет чланова, ако их има девет, иначе половина које коцка одреди; затим одступају по служби најстарији чланови.

Иста се лица могу и више пута узастопце бирати.

Чл. 82.

Часницима банчиним који одступају: Гувернеру, члановима Управног, Надзорног и Есконтног Одбора, могу се депоноване акције код Банке издати тек пошто Збор акционара одобри биланс за годину у којој је ко од њих иступио.

IX

О Збору акционара

Чл. 83.

Зборови су редовни или ванредни.

Редовни Збор држи се сваке године најдаље у марту месецу.

Ванредни Збор се сазива :

- а) кад Управни Одбор за потребно нађе;
- б) кад Надзорни Одбор то затражи;
- в) кад то писмено затраже акционари који имају право гласа на Збору и који представљају једну десетину целокупног акционарског капитала.

Чл. 84.

Одлуке акционарског Збора, на Закону и Статутима основане, обавезне су и за све акционаре без изузетка.

Чл. 85.

Зборове сазива Гувернер објавом у Службеним Новинама.

Прва објава треба да је штампана најмање тридесет дана пре дана у који ће се Збор држати. У објави мора да се означи:

дневни ред; место и време Збора, као и место где треба депоновати акције.

Акције се депонују најдаље на десет дана пре одређеног дана за Збор.

Чл. 86.

На Збору може учествовати сваки акционар — држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, који се по књигама банчиним води као акционар најмање месец дана пре објаве за Збор,

и који има најмање пет акција. Акционари са мање од пет акција могу заједнички овластити једнога од њих да их заступа на Збору са бројем гласова који пада на укупан број њихових акција.

Чл. 87.

Акционар може овластити акционара да га заступа на Збору. Нико не може заступати више од једног акционара.

Друштва, Заводи, Општине, Корпорације — акционари банчини — могу издати пуномоћство да их на Збору заступа лице које није акционар.

Малолетнике и масе пуноважно представљају на Збору стараоци њихови.

Пуномоћја и у опште докази да неко као старалац има права учествовати на Збору имају се предати Банци, њеним филијалима или агенцијама, најмање десет дана пре дана у који се Збор отвора.

Чл. 88.

На Збору дају право:

5	акција	на један глас
15	„	„ два гласа
25	„	„ три „
35	„	„ четири гласа
50	„	„ пет гласова.

Сваких 25 акција преко 50 дају право на један глас више.

Нико не може имати више од 30 гласова, па ма колико акција имао.

На Збору нити могу присуствовати нити могу бити заступани акционари страни држављани.

Чл. 89.

Да се Збор на заказани дан може држати

треба на њему да буду присутни акционари који представљају најмање једну четвртину банчиних акција.

Ако се на заказани дан до 11 часова пре подне не јави довољан број акционара, Збор ће се одложити, и најмање за десет дана држати други с онолико акционара колико их буде дошло.

Чл. 90.

Редовни Збор решава:

1) о годишњем билансу који Управни Одбор подноси по истеку сваке године; о подели добити и о разрешници која се издаје Управном и Надзорном Одбору за рад у минулој години;

2) о предметима који су објавом Управе Народне Банке стављени на дневни ред;

3) о предлозима који су најмање пет акционара, који имају право гласа, потписали и на десет дана пред састанак Збора Управи на знање поднели;

4) о избору чланова Управног и Надзорног Одбора;

5) о повишици капитала по чл. 9. Закона о Народној Банци.

Ако се на Збору реши, да се неки предлог изнесе на дневни ред на идућем Збору, Управа ће бити дужна то учинити.

Чл. 91.

На Збору се одлуке доносе простом већином гласова.

При једнакој подели гласова сматра се да је предлог одбачен.

Чл. 92.

Избори часника банчиних врше се свагда тајним гласањем.

У осталим предметима гласање може бити јавно и поименично.

Чл. 93.

Кад се хоће каква измена или допуна у Статутима да учини, треба је ставити на дневни ред.

Сматраће се да је предложена измена или допуна усвојена ако на Збору, на коме је заступљена једна трећина издатих акција, гласа за предложену измену или допуну апсолутна већина присутних акционара.

Свака измена или допуна Статута вреди ако је одобри и Министар Трговине и Индустрије.

Х

О билансу и подели добити

Чл. 94.

На дан 31 децембра сваке године Управни Одбор утврђује биланс годишње радње.

У року од тридесет дана Управни Одбор предаје биланс Надзорном Одбору на преглед.

Надзорни Одбор најдаље за тридесет дана откад је примио биланс, има да га прегледа да ли је исправан или не, о томе прави записник и подноси свој извештај Редовном Збору акционара банчиних.

Ако Надзорни Одбор има да учини какве примедбе на биланс, он ће их прво доставити Гувернеру. Ако Управни Одбор прими учињене примедбе, он ће их унети у биланс, ако не прими, изнеће се Збору на решавање.

Редовни Збор акционара, одлуком која је донесена већином гласова, прима к знању биланс и одобрава га или одређује нарочити одбор ван чланова Управе банчине да га прегледа.

Чл. 95.

При прављењу биланса има се Управни Одбор придржавати ових правила :

1) свака покретна имовина и свако банчино потраживање ставиће се у биланс по вредности коју има последњега дана пословне године, а непокретна по цени коштања ;

2) хартије од вредности стављаће се по курсу продајном последњега дана пословне године ;

3) сумњива потраживања отписаће се, а кад се наплате ставиће се у приход ;

4) сви трошкови административни, у које спадају и добровољни прилози које Банка чини, ставиће се у биланс као издатак, а трошкови око израде новчаница исплаћиваће се амортизацијом. Исто тако амортизоваће се и покретност банчина, а за амортизацију непокретности сваке године ће се одређивати извештан проценат, који ће се уносити у Фонд за амортизацију непокретности ;

5) добит и штета, која се покаже по поређењу свеколике имовине (активе) и дуговања (пассиве), стављаће се нарочито у закључку биланса.

Чл. 96.

Приход банчин по одбитку трошкова једногодишње радње представља чисту добит.

Од чисте добити издвојиће се 5⁰/с за дотацију Резервнога Фонда по чл 17. Статута, 6⁰/о за тантијеме Управном и Надзорном Одбору и чиновницима (2⁰/о за Управни, 1/2⁰/о за Надзорни Одбор и 3 1/2⁰/о чиновницима), и од остатка припашће 60⁰/о Држави а 40⁰/о акционарима.

Чл. 97.

Право наплате дивиденде застарева за пет година, рачунајући од дана кад је Банка преко Службених Новина објавила да ће дивиденду платити.

Чл. 98.

Биланс и рачун Добитка и Губитка штампаће се на десет дана најмање пре дана у који је сазван акционарски Збор у Службеним Новинама, или у другим које изабере Управни Одбор.

Годишњи биланс треба да се штампа још и у засебним књижицама заједно са извештајем Управног и Надзорног Одбора о радњи банчиној, па да се разда акционарима на Збору.

XI

О државном надзору

Чл. 99.

Надзорно право државно над Банком врши Влада Краљевска преко нарочитог комисара, кога поставља Краљ указом на предлог Министра Трговине и Индустије.

Комисар је државни чиновник најмање у рангу и с платом начелника Министарства, а његова плата и законски додатци падају на терет Народне Банке.

Чл. 100.

Комисару је Владином дужност:

1) да присуствује с гласом саветодавним свима седницама Главног Управног Одбора и Управног Одбора;

2) да присуствује при редовном прегледању каса и рачунских књига банчиних;

3) да нарочито контролише колико су банкнота касе примиле и колико у саобраћај издале, као и да ли су оне покривене сигурним вредностима које се лако у звечећи новац претворити могу, како Закон прописује;

4) да заступа Владу и на главним скуповима акционара.

Кад гд би нашао да је нека одлука било управних органа, било Редовног Збора, противна Законима или Статутима, или и интересима земаљским, комисар има право и дужност да извршење таквих одлука обустави, док не поднесе извештај Министру Трговине и Индустрије, и док од овога не дође решење. Министар ће издати решење најдаље у року од петнаест дана откад му је ствар достављена, а ако у том року не донесе, онда се одлука може извршити.

Чл. 101.

Да би својим задатцима одговорити могао, комисар Владин има право тражити објашњења од органа банчиних по предмету своје дужности, и ти органи дужни ће бити да му их по своме најбољем знању дају.

Чл. 102.

У случају да је комисар спречен да врши своју дужност, Министар Трговине и Индустрије наименоваће му привременог заступника.

Чл. 103.

У циљу надзора над пословима Народне Банке колико ови имају везе са Министарством Финан-

сија, Министар Финансија има право да указом или претписом постави свога представника поред Владиног комисара кога поставља Министар Трговине и Индустије. Представник Министра Финансија мора имати услове из чл. 99. за Владиног комисара.

Чл. 104.

Дужности представника Министра Финансија су:

1) да присуствује седницама Главног Управног Одбора и Управног Одбора, кад се решавају предмети по којима је интересовано Министарство Финансија;

2) да присуствује Збору акционара банчаних као представник Министра Финансија;

3) он има права да тражи извештаје о свима пословима с Министарством Финансија, да прегледа рачуне Министарства Финансија, депозите у иностранству и све оно што би Министарству Финансија било потребно да зна о раду банчином по девизним њеним пословима.

XII

Опште одредбе

Чл. 105.

Народна Банка није дужна давати приватним лицима извештаја о стању кредита и рачуна лица која с Банком рачуна имају.

Тако исто није дужна давати објашњења и побуде кад одбија тражене есконте, зајмове или кредите уопште.

Чл. 106.

За изгубљене или упропашћене банкноте неће

се издавати друге. Код њих судској амортизацији (уништењу) нема места.

У осталом за поједине комаде од поцепане или полу-изгореле банкноте даваће Банка сразмерну накнаду по правилима која ће о томе (по одобрењу надлежног министра) издати.

Чл. 107.

Народна Банка Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца има не само сва права која јој даје Закон о Народној Банци од 27 јуна 1921 године, него и сва она права која се по законима дају кредитним заводима у Краљевини а која се Народној Банци овим дају.

КБр. 39601

Београд, 11 јуна 1922.

НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

Члан управе,
М. Д. Клидис

Гувернер,
Ђорђе Вајферт

На основи чл. 9. Закона о Акционарским Друштвима и чл. 41. Закона о Народној Банци, одобравам и потврђујем предњи нацрт Статута Народне Банке Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, усвојен на Збору акционара на дан 11 јуна ов. г. с тим да се у тексту учине следеће измене и допуне:

1. у чл. 11. изоставити реченицу: „на решење може се изјавити жалба надзорној власти“ као противна чл. 8. Зак. о Народној Банци;

2. у чл. 107. изоставити речи: „или буду дала“.

VI Бр. 3391
20 јуна 1922,
Београд

Заступа
Министра Трг. и Индустије
Министар Правде,
Dr. Л. Марковић

САДРЖАЈ

- I Установљење, седиште и трајање
 - II Капитал, акције, резерва
 - III Послови банчини
 - IV Управа
 - V Гувернер
 - VI Управни Одбор
 - VII Надзорни Одбор
 - VIII Есконтни Одбор
 - IX О Збору акционара
 - X О билансу и подели добити
 - XI О државном надзору
 - XII Опште одредбе
-